

Verslag online-uitwisseling rond eenzaamheid en basisbereikbaarheid
Ma 25 okt via Teams (19.00 – 21.15 u.)

15 aanwezigen waaronder gastsprekers Sam en Eddy Van Tilt.
De opname van deze uitwisseling kun je bekijken [via deze link](#).

Deel 1 Eenzaamheid

0. VOORAF

- In Bolderberg werkt men sinds 1 week met *HOPLR*. Reeds 150 mensen zijn aangesloten.
- Ook in Leest werkt men met *HOPLR*. Dit zorgt voor verbinding tussen mensen en straten en is heel laagdrempelig. Verwelkomen van nieuwe mensen is belangrijk. Cfr de groep 'Ge zijt van ...' op Facebook.

1. Eddy Van Tilt geeft een inleiding rond eenzaamheid a.d.h.v. zijn jarenlange ervaring in het welzijnswerk.

Waar zijn de wortels van eenzaamheid te vinden? Dat er 35% alleenstaanden zijn in Vlaanderen, zegt veel over onze westerse cultuur. Op een KWB-meeting besprak men de resultaten van een enquête waarin gepolst werd wat de boeiendste activiteiten waren. Ontmoeting kwam daar als belangrijkste naar voren. Ontmoeting vormt de reden om zich aan te sluiten en vormt ook de beste afweer tegen eenzaamheid en depressie. Eddy werkte o.a. in *Oikonde Leuven* met ex-gevangenen, ex-psychiatrische patiënten en met veel vrijwilligers. Welzijn creëren is niet hetzelfde als professionaliteit bieden. Het gaat om mensen samenbrengen!

In een crisiscentrum zag Eddy ook veel jonge mensen met een holle blik ondanks de 'gevulde handen'. *Wie ben ik? Wie interesseert zich voor mij? Wat moet ik met mijn leven aanvangen?* Doorheen deze vragen die hij bij hen zag, is hij scherp **de basisnoden** gaan zien:

- Geborgenheid is het fundament van het leven, maar die moet je van anderen krijgen
- Identiteit
- Zingeving is de finaliteit van het leven

Geborgenheid

Lees zeker eens het boek van Bregman 'De meeste mensen deugen!'. Geloof in de therapeutische kracht van de kleine goedheid, in de wonderlijke kleine realisaties van vrijwilligers die zeggen: jij hoort erbij! *Wie draagt mij?* Je wordt groot onder menselijke garantie! Bied mensen zelfvertrouwen, borg hen, stut hen!

De rijke en hyperbeveiligde gemeente Brasschaat stemt massaal op het *Vlaams Blok*. Onderliggende gedachte bij deze mensen: *voor anderen wordt gezorgd, maar wie zorgt voor mij?* De vele zelfdodingen op het platteland krijgen geen aandacht meer...

Wie ziet mij staan?

De Westering wil autonoom zijn, hij voelt zich zijn eigen wetgever. Elke mens is een 'kunner'! Toch is er veel verbittering. Wat te doen? Gekwetste gasten terug fier op zichzelf laten zijn. Hen het gevoel geven dat ze iets kunnen betekenen voor anderen. Finaal zijn mensen immers gevers.

Kijken: is deze mens voldoende gestut en omringd? En op creatieve manier bepaalde zaken doorbreken. De mens is in de 1^e plaats een fragiel kuddedier. Zonder elkaar kunnen we geen geslaagd leven hebben. Corona stak zeker stokken in de wielen!

Lees ook nog dit [aanvullend artikel](#).

Eddy mailde op 26 okt ook nog dit artikel door: [Sociaal werk op het platteland - 'Veel problemen zijn verdoken'](#).

2. Sam Van Tilt ontwikkelde samen met een vriend een vzw met eigen website: *Zuk Zuk*.

De focus ligt hierbij op ontmoeting. *Zuk Zuk* situeert zich naast *HOPLR* en is non-profit. De vzw wil offline-ontmoeting stimuleren door de kracht van internet te gebruiken. Het gaat erom de drempels tot ontmoeting te verlagen. Via interestetegels kan de bezoeker van de website het eigen fysieke netwerk vergroten. Diverse sociaal-culturele organisaties werden betrokken bij de uitbouw van de site. Stel je gaat in een dorp wonen waar je niemand kent. Dan kun je via de website bekijken wie er in je omgeving woont en welbepaalde interesses met je deelt, en snel contact maken. Door te werken aan netwerkvergroting is de website een tool in de strijd tegen eenzaamheid.

De Vlaamse Ouderenraad maakt een platform van alle activiteiten voor ouderen. **NEOS kwam met dit schitterend idee.** 1,2 miljoen Belgen slikken antidepressiva. **Als dokters nu eens zouden samenwerken met verenigingen en het lidmaatschap van een vereniging gaan voorschrijven i.p.v. antidepressiva?!**

3. Uitwisseling

- Julien Maebe verwijst in het kader van digitalisering naar een [project in de bibliotheek van Heusden-Zolder](#). Op woensdagnamiddag zijn 2 leerlingen van het Sint-Franciscus College met leraar aanwezig om mensen te helpen met hun vragen. Ook in OC De Zandloper stonden (voor corona) 2 pc's ter beschikking.
- Ludo Steemans vraagt: *wie zijn die eenzamen?* Armen maar ook niet-armen. Bij de armen zien we generatiearmen en 'nieuwe' armen (zoals mensen van wie in coronatijden de zaak werd gekraakt). ADVIES: voortdurend je ogen en oren gebruiken! Neem zeker ook contact op met de mensen van het OCMW.
- Eddy Van Tilt wijst op een baseline in het onderzoek van Linders naar de impact van de cultuur op onze houding. We zitten met **vraag- en aanbod-verlegenheid!** We durven ons niet meer kwetsbaar opstellen. We moeten nochtans niet meegaan met de gangbare tendens van *the winner takes it all*. Of: *you can get it if you really want*. Eddy vraagt om massaal weer de klik te maken. Mensen snakken naar aandacht! Ze snakken naar 'bemoeizorg'! Dit staat in contract met 'bemoeizucht' waarbij je jezelf in het centrum plaatst. Hoe kunnen wij allen weer meer positieve aandacht geven aan anderen?

Eddy stuurde op 26 okt nog een artikel over *vraag- en aanbodverlegenheid* (zie bijlage). Hij schreef erbij: *Misschien zit in deze 'mindsetswitch' uiteindelijk de kans om van 'gezonde mensen in gezonde dorpen' te kunnen spreken.*
- Katleen De Rooster zoekt creatieve oplossingen. Verenigingen moeten er zijn en moeten plek bieden voor ontmoeting. Dorpsraad Leest wil verenigingen een uitwisselingsplatform aanbieden. Dat kan het brede aanbod bekend maken. De Dorpsraad introduceerde in coronatijden ook een

succesvolle **papieren dorpskrant**. Het rubriekje 'geboren, getrouwd, gestorven' in deze krant wordt veel gelezen en werkt verbindend.

- Ludo Steemans: op 9 okt plaatsten we telkens voor 30 min **de Bolderbar** op 6 plaatsen in het dorp Bolderberg. Vooraf was het spannend: zullen er mensen komen? Het werd een geslaagd initiatief en mensen bleven hier en daar soms lang nababbelen. Ludo wil na corona iets meer focussen op het sociale netwerk, de menselijkheid (en wat minder op andere reeds frequent behandelde thema's). De dorpsraad wil minder met welvaart bezig zijn en meer met welzijn, meer naar mensen toe gaan i.p.v. terug een zaalactiviteit organiseren.
- Sam Van Tilt wijst op vertrouwen herstellen (tegenover de heersende sociale onzekerheid).
- Elke Plovie wijst erop dat mensen weer laagdrempelige activiteiten willen.

Belangrijk:

- **We moeten het spontane terug cultiveren!**
- **Zorgen voor maatwerk in het eigen dorp! Je dorp kennen. Weten dat bij sommige mensen 'dit' helpt en bij anderen 'dat'.**
- **Opgelet voor de valkuil van de inzet van vrijwilligers: het lokaal bestuur moet omkaderend blijven werken!**

VVDB werkt tegen eind december een **kleine brochure** uit **rond de aanpak van eenzaamheid**.

Agnes stelt uit de 'draft' ervan heel kort deze goede praktijken voor:

- De wijkagent / Straatambassadeurs Vlaanderen / Dorpsondersteuner Nederland
- Dorpsdagboek (per doelgroep een dagboek starten en intern doorgeven)
- Koekjestrommel (doorgeven in de straat – diverse items mee aankaarten, vragen stellen, ...)
- Langsgaan bij potentieel eenzamen met een wenskaart/bloem/stukje cake/spelgoeddoos (ook alleenstaanden met kinderen kunnen eenzaam zijn)/ ...
- Organiseer tijdens corona gesprekjes op straat (laat je autoradio voor extra sfeer zorgen!)
- Zet samen met anderen een Boodschappendienst op
- Voer een [mobiele babbelbar](#) vol soep rond (Deinze) of een mobiele koffiebar zoals de [Babbel\(b\)uurmobiel](#) van Harelbeke
- Wees creatief met banken, plaats bv. een 'ask me anything-bankje' waarop nu en dan boeiende mensen gaan zitten om de bankjes bekend te maken (zie [de 'kleefkracht' van banken](#)).
- Werk met [seniorenantennes](#) of met [telefoonsterren](#) (bekijk het filmpje) zoals in Mol, waar het Lokaal Dienstencentrum o.a. bezoeken organiseert bij mensen die net weduwe of weduwnaar geworden zijn.
- Interessant want een initiatief op lange termijn: KOM EENS AF in Viane, Geraardsbergen
  - rond sociale draagkracht (van dorpelingen en toevallige passanten)
  - opgestart door Dorpsraad Viane en in 2018 overgenomen door vzw "Ontmoetingscentrum Viane"
  - van maart tot oktober, om de 2 weken op woensdag vanaf 15.00 u.
  - mensen komen in het ontmoetingscentrum een babbel doen, een gezelschap spelen, petanquen of ...
  - vaststelling: deze namiddagen hebben sommige mensen uit hun isolement gehaald en ervoor gezorgd dat zij in contact kwamen en nog steeds blijven met andere mensen.

- dit project vraagt véél inzet (propere zaal, bar runnen en mensen 'bedienen, ...) maar de vele positieve reacties van de mensen geven de kracht om verder te gaan. Kers op de taart zou zijn dat andere verenigingen in andere gemeenten van start gaan met soortgelijke projecten.

Inzet op DIGITALISERING van bepaalde doelgroepen: zoek inspiratie via [het digitaal spreekuur](#) van Assenede of [BEEGO IT](#) (dat studenten inzet) van Diksmuide of het hierboven vermelde project van de [bib in Heusen-Zolder](#).

Antwoorden op de vragen die via het inschrijvingsformulier binnenkwamen

- hoe eenzamen opsporen? Hiervoor best altijd samenwerken met OCMW!
- hoe eenzaamheid aanpakken? Best inclusief en niet stigmatiserend! Probeer het netwerk van eenzamen iets te vergroten.
- Werk langs verschillende kanalen! Website *Zuk Zuk* wordt bv. gedragen door tal van lokale organisaties en verenigingen.
- Zoek samenwerking met partners, bv. wandelclub e.a. verenigingen.
- Is dit een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid? Wordt best zo gezien...
- Zijn er bij lokale besturen mogelijkheden tot coachen van bewonersgroepen of vrijwilligers om eenzaamheid tegen te gaan? Ja, bv. bij *Open Huis Mol* coacht de coördinator van *vzw Alegria* de vrijwilligers. **VVDB vraagt zeker aan VLM dat Vlaanderen hier volop op gaat inzetten.**

Deel 2 Basisbereikbaarheid

1. Stand van zaken over de aankomende 'hervormingen' (invoer basisbereikbaarheid i.s.m. vervoersregio's)

Het [openbaar vervoer in Vlaanderen](#) wordt momenteel uitgerold in 4 lagen:

1. Het **treinnet** vormt de ruggengraat van het openbaar vervoer.
2. De bussen en trams van het **kernnet** zorgen voor de verbinding tussen grote woonkernen en scholen, sport- en recreatiecentra, ziekenhuizen en handelscentra. Het kernnet wordt afgestemd op het treinnet.
3. Het **aanvullend net** bestaat uit de bussen tussen kleinere steden en gemeenten. Het zorgt voor de aanvoer naar het kernnet en het treinnet. Ook het woon-werkverkeer en het woon-schoolvervoer dat alleen tijdens de spitsuren bestaat, maakt deel uit van dit net.
4. Op bepaalde locaties of tijdstippen of voor bepaalde doelgroepen zijn het treinnet, het kernnet of het aanvullend net niet toegankelijk. Het **vervoer op maat** (d.i. flexvervoer) kan hier een oplossing bieden. Het aanbod binnen vervoer op maat varieert van een vooraf te reserveren Hoppinbus of Hoppintaxi die reizigers vervoert op afroep tot allerlei deelsystemen zoals deelauto's en deelfietsen. Ook het aanbod voor personen met een beperking (doelgroepenvervoer) valt hieronder. Het vervoer op maat zal online (via website of app) gereserveerd kunnen worden via de Hoppincentrale.

Het kernnet (= bovenaanbod van buslijnen) zal verbeteren. Maar sommige buslijnen gaan verdwijnen. Alle info is al te vinden in de vervoersplannen van de vervoersregio's. De effectieve dienstregeling staat wel nog niet (overall) vast. Bekijk de 15 vervoersregio's op [deze webpagina](#).

Kernnethaltes zullen nu 3 km uit elkaar liggen. De afstand hiertussen overbruggen? Vlaanderen wil burgers aanmoedigen om bv. deelsysteem van fietsen te gebruiken. Vrees naar dorpen toe: de busroute zal rechtgetrokken worden over de gewestweg. Dus zal men makkelijk nog bv. 2 km moeten afleggen met aanvullend vervoer.

Netwerklaag	Wie bepaalt / coördineert?	Wie geeft advies?
Treinnet	Federaal	Vlaanderen
Kernnet	Vlaanderen	Vervoerregio
Aanvullend net	Vervoerregio	Gemeente / Vlaanderen
Vervoer op maat	Vervoerregio	Gemeente / Vlaanderen

Bekijk voor meer info ook [dit artikel in Knack](#).

Vervoer op maat: vervanging van de belbus door een mix van publieke en private vervoersmiddelen, zoals taxi's, buurtbusjes, shuttles en deelauto's. Grote vraag: zijn hier wel financiële middelen voor? Kernnet en aanvullend net liggen al vast. Maar het vervoersplan is onderdeel van het regionaal mobiliteitsplan en er komt (volgende zomer) nog een openbaar onderzoek. Dan kunnen nog problemen aangekaart worden.

Bekijk met je lokaal bestuur of je een MOBipunt (met subsidies onder de merknaam *Hoppin*) kunt opstarten: [lees meer](#) en bekijk [deze presentatie](#). Klop aan bij *Mobipunt* voor technische vragen.

2. Uitwisseling

→ Ronald Jansen: ik ben zelf een persoon met een beperking en zie de regeling van het openbaar vervoer voor minder-mobielen momenteel als een lege doos...

→ Zal de *Toegankelijkheidsraad* nog een rol spelen?

→ Er is grote ruzie tussen de taxi's en de Uber's, bv. rond vaste taxihaltes. Maar Uber is in dorpen nog een grote onbekende.

→ Steven Houben: je kunt nu al zien wie niet bediend zal worden.

De Lijn is uitvoerder geworden voor de mobiliteitscentrale, kan zelf geen initiatief meer nemen. Een Duits-Amerikaans privébedrijf (ViaVan) zal een deel van De Lijn-bussen vervangen. (Bij ViaVan bestellen we straks ritten, kopen we tickets en zoeken we routes op. [Lees meer](#).)

Er blijven bij dorpelingen/Dorpsraden vooral enorm veel vragen en bezorgdheden. VVDB zal een krachtig signaal moeten geven, liefst i.s.m. enkele partners zoals *Netwerk Duurzame Mobiliteit*.

Maar we kunnen ook best zelf zaken gaan regelen als burgers.

→ Solidariteit tonen en samen voor mensen gaan zorgen.

→ Veel meer gaan carpoolen.

→ Ludo Steemans: via *HOPLR* is al duidelijk geworden dat mensen bereid zijn om anderen te vervoeren of andere burenhulp te leveren. Ook is een gesprek aangegaan met de gemeente (Heusden-Zolder) hoe deze vrijwilligers hierbij kan ondersteunen.

- Sofie Schepers (ambtenaar in Laakdal waar het Europese project *HAIRE* loopt rond ouder worden): er is een busje aangekocht om senioren mee te vervoeren. Dit busje zit niet opgenomen in het vervoersregioaanbod. Mobielen/minder-mobielen centrale: *wij willen gerust iemand meenemen, maar er is geen platform...* Voor 60+'ers is mobiliteit een belangrijk actiepoint! Er is te vaak ook een drempel om de bus te nemen (bv. uurregeling niet vinden, en waar moet je een kaartje kopen?). **De Lijn** organiseert nu oefenmomenten, wil senioren 'heropvoeden'.
- Maarten Lippens verwijst naar De Lijnwinkel in het Meetjesland waar uurregeling nog op papier te koop is, voor wie niet actief is op het internet. ~~te vinden is voor wie die wil~~ verschillende seniorenorganisaties samenbrengen rond het gebruik van bussen. Maar nogal wat mensen haken af als er slechts 1x/dag een bus rijdt...
- Ronald Jansen: *de busuren vormen geen probleem, maar de chauffeur moet zich aanpassen en dat lukt niet altijd*. Daarom gebruikt Ronald nog zelden de bus...
- Katleen De Rooster: het Dorpsplein in Leest is een ruimte vol stenen. Auto's blijven er staan. Senioren die de bus zouden willen nemen richting de stad, doen dat niet omdat ze hun auto niet kwijt raken. Het is vreemd symbolisch... De bus is de storende factor geworden. Maar een wijziging van de stopplaats bij *De Lijn* is blijkbaar quasi onmogelijk...
- Interessant is wellicht de bussen van de verschillende schoolnetten gaan combineren.

Als alle bestaande vormen van Openbaar Vervoer voor welbepaalde doelgroepen voor iedereen toegankelijk zouden worden, zou het aanbod veel interessanter en efficiënter en financieel haalbaarder zijn!

Eddy Van Tilt (via mail 26/10): prima om via waakzaamheid rond openbare mobiliteit en basisbereikbaarheid ook het Kleine Ontmoeten mee te stutten, en zo ook eenzaamheid mee te helpen indijken!

Deze vragen kwamen mee via het inschrijfformulier:

- Hoe bepaalde gemeentelijke diensten (zoals voor ophalen identiteitskaart) dichterbij de bewoners brengen? In Zwevegem zetten ze hiervoor [de Bibus](#) in.
- Hoe kom je erachter of basisbereikbaarheid een probleem is in je eigen leefgemeenschap? Idem als bij opmerken van eenzaamheid: ogen en oren spitsen, contacten via OCMW aanspreken, wijkagent, straatambassadeur, ...
- Wat met vervoer richting scholen, sport en vrije tijd, veilig dorpen in en uit? Het blijft momenteel nog afwachten...
- Wat met wie niet digitaal actief is? VVDB moet hier zeker een signaal rond geven!

Enkele burgeroplossingen uit dorpen

- Vervoer via 'wensbussen' in Nederland, [bekijk dit voorbeeld](#).
- Met 8 gezinnen uit een straat of buurt kun je samen inzetten op een deelauto (parking met deelwagen komt dan in je straat of buurt).
- Autodeelsystemen worden rendabeler als ook lokale besturen hier mee gebruik van maken. Lees hieromtrent en over nog veel meer [deze brochure](#).
- [Duim Omhoog](#) in Friesland (soort liftstelsel, aan bepaalde afgesproken plekken staan).
- [Solidariteit voor het Gezin startte in 2016 een autodeelproject](#) in de kleinste gemeente van België, Mesen.